

synchroniciteit

Helemaal toevallig natuurlijk: ik wil beginnen met deze mail, maar bedenkt dat ik eerst m'n btw-aangifte moet doen. Niet direct de leukste bezigheid. Veel liever zou ik verder gaan met het zoeken van mooie plaatjes, inspirerende citaten, tips voor aanvullende boeken ... Totdat ik erachter kom dat ik vandaag zou beginnen met het hoofdstuk dat over geld gaat. Piepklein gevalletje synchroniciteit, toch weer. Eerst de btw-aangifte dan maar. Buiten lijkt het wel lente. Ik hoor de vogelen des velds tekeergaan of het veld vol eetbare dukaatjes ligt. En zo is het ook. Dat is een vertrouwens om vast te houden in tijden van crisis. Om boven m'n bureau te hangen ook.

Het veld ligt vol eetbare dukaatjes!

En nog een voorbeeld van synchroniciteit:

de dag nadat ik Anne Lamott had geciteerd in mijn Artist's Way inspiratiemail (week 5, nr 2) werd hetzelfde stuk op twitter gepromoot: <https://t.co/mwaQt7mN>.

bijdrage aan de maatschappij

Toen ik The Artist's Way voor het eerst doorwerkte, kwam dit hoofdstuk ook precies op het moment dat geld een moeizame rol speelde in het dagelijks leven. Het eeuwige dilemma van de niet-betaalde die zich schuldig voelt, hoeveel werk in natura er ook tegenover staat.

Pas schreef ik op mijn [blog](#):

Een vriendin van me is ook zzp'er. We hadden het erover hoe schuldig we ons voelen als er weinig klandizie is, en we zomaar op een doordeweekse dag door de stad fietsen, of op twitter rondhangen. En hoe we *never* overdag een boek gaan zitten lezen op de bank. Of het moet vakliteratuur zijn, die we rechttop gezeten met een potlood en een schriftje ernaast tot ons nemen. Zodat we het in elk geval als werktijd kunnen noteren.

Terwijl we geen van beiden van nature carrièretijgers zijn, voelen we ons toch schuldig. Tegenover het geïnternaliseerde arbeidsethos? En wie heeft dat dan geïnstalleerd? Wat is er authentiek aan onze herseninhoud? Vriendin voelde zich vooral schuldig omdat ze niets voor de maatschappij deed, met haar capaciteiten.

En toen kwam er opeens iets in opstand in mij. Want dat is een veelgebezigd argument. Als je "niets" doet met je opleiding en kwaliteiten, ben je een waardeloze profiteur, dat is algemeen bekend. Maar je kunt het omdraaien: als je je capaciteiten in dienst stelt van deze maatschappij, door te werken bij een bedrijf dat in stand houdt wat deze regering propageert, of wat de banken propageren, gebruik je ze dan inderdaad voor het goed der wereld? Is het dan niet beter om de ideeën die je al studierend hebt ontwikkeld in de maatschappij te gieten volgens je eigen voorwaarden?

Het allermooiste is natuurlijk als je dat via je werk kunt doen: of dat nu is door mensen een weg te wijzen in het doolhof dat zich de Moderne Tijd noemt, of door ze te leren hun eigen woorden en waarden op papier te zetten, ze te leren zélf na te denken. Maar is onbetaalde kennisverwerving en -verspreiding niet een veel waardevollere bijdrage aan de maatschappij dan maar te gaan werken bij dat *call center* omdat je anders een "profiteur" bent?

Dat hele arbeidsethos (in Amerika verwoordt als *you gotta keep busy!*) is misschien wel een *ploy* om ons van het denken af te houden. Wij tijdelijk iets minder werkzame zzp-ers doen het voor u. Denken. Omdat verder niemand daar nog tijd voor heeft. Dát is onze bijdrage aan de maatschappij, en in geld is die niet uit te drukken.

Het bleek een probleem waar veel mensen mee zitten. Het is denk ik hét geld-taboe van onze tijd. En het kan je behoorlijk op je nek zitten als je bezig bent met je eerste wankele stappen op jouw kunstpad. Dit is dus een totaal ander probleem dan dat waar Cameron het over heeft, dat geld eigenlijk iets is waar je het Universum niet om hoort te vragen. Geld is een maatstaf geworden waaraan we de waarde van mensen afmeten. Brrr.

rijk zijn is slecht

Zelf ben ik opgevoed met het idee dat rijk zijn slecht is. Of tenminste, dat rijke mensen slecht zijn. Achteraf kun je je afvragen wat dat was: socialisme of jaloezie? Maar in elk geval heb ik het meegekregen, en als welvarende expatvrouw speelde dat mijn geweten een boel parten! En stel je voor dat ik dan ook nog eens een beetje ging zitten fröbelen in plaats van nuttig bezig te zijn, hoe zou ik dat ooit luidop durven zeggen?

Dus in plaats van het Universum hartelijk te danken dat het mij zo ruimhartig in de gelegenheid stelde een boek te schrijven, te schilderen, te fotograferen of wat ik ook maar wilde, deed ik het zo weinig mogelijk. Eerst moesten alle huishoudelijke klussen geklaard zijn, en als er dan nog tijd of energie overschoot, dan mocht ik me misschien nog even op mijn werkkamertje terugtrekken van mezelf. En zelfs al kreeg ik in de loop der tijd in de gaten hoe dit mechanisme werkte, het zou nog jaren duren voor ik het me echt had eigengemaakt. Dat ik het waard ben om die dingen te doen waar ik echt gelukkig van word. En dat ik ook zelf mag bepalen welke dingen dat zijn.

*hier lagen altijd
mijn schatten
maar ik zag ze niet*

V. van Vriesland

25 mei 2000

schreef ik columns over schrijven, voor de website van een vriendin die zelf journaliste was, maar meer met creatief schrijven wilde doen. De website is al lang weer ter ziele, zij naar Nieuw Zeeland en weer andere richtingen gevolgd – maar wat ik hier schrijf sluit ook weer mooi aan bij het geldthema:

Marly vond mijn column de beste tot nu toe en ze wilde er niets aan veranderen – dat is dus héél mooi. Ik zou wel willen dat ik er geld voor kreeg, niet om het geld maar om de erkenning, het gevoel dat je iets kunt verdienen met de schrijverij.

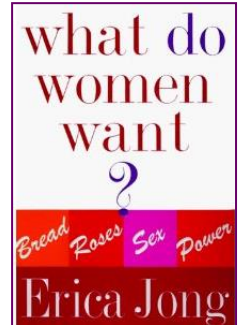
Toen ik met deze columns bij Trouw werd aangenomen, voelde dat ook echt als een erkenning. Drie jaar lang heb ik voor een deel van mijn pen kunnen leven, en het maakte dat ik mezelf eindelijk schrijver durfde noemen. Toch blijft het raar dat je geld daarmee vereenzelvigt. Ik raad mensen ook altijd aan om dat niet te doen. Je bent een schrijver als schrijven het belangrijkste is wat je met je talent en je tijd kunt doen. Idem voor schilderen, componeren, taarten bakken – alles wat je doet vanuit je eigen inspiratie. En toch, en toch. Het blijft moeilijk.

*In een maatschappij waarin
alles te koop is, waar
grote contracten het
grootste nieuws zijn,
is amateur zijn
(= iemand die het uit liefde doet)
de enig overgebleven vrijheid.*

Erica Jong

luxe

Het citaat hiernaast nam ik met instemming over in mijn dagboek. Het komt uit *What Do Women Want?: Bread, Roses, Sex & Power* van Erica Jong. Ik zie dat Amazon het te koop heeft voor 1 cent, ja echt. Cameron heeft het in dit hoofdstuk ook over een gevoel van luxe dat voor een paar cent te koop is. Tweedehands boeken van Amazon zijn daar een uitstekend voorbeeld van. Komt nog €3,50 verzendkosten bij, maar dan heb je weer een voorraad inspiratie in het vooruitzicht!

4 juni 2000

schrijf ik (zonder dat het over The Artist's Way gaat, maar zo blijft het boek doorwerken):

Waarom zou ik zoveel geluk hebben? Andere mensen maken de meest verschrikkelijke dingen mee, waarom zou ik zoveel geluk hebben? Durf ik daar wel 100% op te vertrouwen? Waar heb ik dat aan verdiend? Ik wantrouw het geluk. Misschien is dat wat ik leren moet. Onvoorwaardelijk vertrouwen.

overvloed

Kijk voor het gevoel van overvloed eens naar de tuinen en bloemen van [Klimt](#). Koop eens zo'n mooi kunstboek bij de Slegte en vergaap je aan de overvloedige schoonheid. En lees de roman [De geschilderde Kus](#) door Elizabeth Hickey over het overvloedige Weense kunstleven in die tijd. Geniet!

Hella Kuipers

